

og vrikket olover mens halve kroppen hang ut i dalen. Omsider hadde han vrikket sig over svaet og entret i nennen til venstre rundt et hjørne og ham så nu op i et skar hvor der står en sten i en sprekk og stadig liggende mest mulig ned på svaet for friksjonens skyld gikk det sikkert olover, fikk tak i stenen, la tau rundt og kunde hvile. Så kløv han hurtig op skaret og stod på toppen. Snart var vi alle oppe.

Selv toppflaten er delt i to, til venstre den laveste, hvor varden står, til høire den høieste som består av en stenblokk $1\frac{1}{2}$ meter lang, men smal. Vi satt etter tur deroppe med føttene dinglende ut i luften. Noe lengere ophold der innbød den ikke til, da den hviler på tre steder og er lavest på nordsiden ut mot dalen.

Nedturen foretok vi på følgende måte. En av oss gikk ned i skaret til stenen, la en løkke rundt denne, drog så tauet gjennem løkken, hvorved man opnår at tauet ikke så lett setter sig fast. Den som har vært ute for dette, vet hvad det vil si å gå op igjen for å løse det. Så firte vi oss nedover svaet til rennen. Holdende sig i tauet med venstre hånd, arbeider man sig ut til høire og ned på platået. Rett ned kan man ikke komme som før fortalt, da man ellers blir hengende i luften. På samme måte la vi forankringer og firte oss nedover, forbi alle opturens vanskeligheter, hvor alle omgående bevegelser foregikk.

Kommet ned til foten meldte reaksjonen sig. Vi følte oss slitne og vi hadde nok for en dag.

Som vi står ned og ser olover denne soile, faller det oss ubegripelig at mennesker virkelig kan komme op på noe slikt. Men vi er også enige om at her står kameratskapet på prøve, avhengig av at det blir gjort som blir sagt og ikke noe utenom.

Store Trolltind, ca. 1816 m. høi, blev første gang besteget i 1882 av Carl Hall, Matias Soggemoen og John Venge. Bortsett fra Store Trolltind og enkelte nåler samt vår hele travers av eggene fra Stone Trolltind til og med Stabben, er flere nåler blitt stående igjen. Fremdeles er her anledning til førstebestigninger i allfall blandt nålene på Nordryggen mot Storgrovbotnen. Hvor mange nåler det er i «Trolltindskogen» er ikke godt å si, men rundt 100 skulde det være av store og små.

Erling Birkeland.

Børgefjell.

*Det uopdagede terrenget mellom Nord-Trøndelag
og Nordland.*

Av Harald Langhelle.

Når du vil på fjellsti og skal nisten snøre, legg da ikke mere i enn du lett kan føre.

Det er en god leveregel doktoren her setter op. Og det vilde være både behagelig og morsomt om man kunde følge den hver gang man skal på fjellet. Men, hvad sier ikke salig avdøde Goethe?

Grå, kjære venn, grå er all teori, men livets gylne tre er grønt.

Skal man på en firefotstur på 17—18 dager i trakter hvor der hverken er proviant eller hus å få, så vil nok sekkene kjennes temmelig tunge når man starter.

Selv om alt er beregnet med den mest nøiaktige omhu, og selv om alt overflødig er skåret vekk, blir det nok, og mer enn nok i to sekker når man skal ha proviant for hele turen, telt og klær.

Da vi steg av bussen, Viktor og jeg, for å dra inn i Børgefjelltraktene i ferien, så begynte vi opriktig talt turen med å ta oss fem lange minutter før vi spente oss selv for sekkene.

Men tilslutt tok vi mot til oss, slengte sekkene på ryggen og begynte marsjen bort fra Nordlandsveien inn gjennem Fiplingdalen.

Varmt var det. Og myggen stod som svarte skydotter oppe i luften og forberedte sig på å slå ned på oss.

Den luktet kristenmannsblod. Og når myggen gjør det, er det ikke lenge å vente før den går over fra individuelle enkeltangrep til solidarisk masseoptreden.

Ved Bissegvatnet. Dit går vi.

Aller Anfang ist schwer: så også her. Men da vi først var kommet igang, gikk det jevnt og trutt nordover Fiplingdalen. Kilometer etter kilometer legges bak beksømstøvlene. Av og til ser vi oss tilbake for å se om det er langt fram, og vi har da gleden av å se at det munar so jamt mens det munar.

Fiplingdalen tilhører Hattfjelldal. Det er et vidunderlig vakkert dalføre med store muligheter for bureising. Der er allerede etpar bureisingsbruk, men med tiden vil der i dette store dalføre ligge heim ved heim.

Og Isak Sellanrå vil atter ha skrevet et blad av landets saga.

Når Nordlandstoget om få år durer forbi Majavatn og ned gjennem Øvre Svenningdal, og der er bygget vei fra Koppfjelli nordover gjennem Fiplingdalen til Hattfjelldal, da først vil Fiplingdalens muligheter kunne utnyttes i fullt mon. Når denne veien er ferdig, da vil også en stor del av bilenes asgårdsrei svinge av fra Nordlandsveien og ta Fiplingdalen nordover til Hattfjelldal.

Vil man tilfjells og man samtidig vil sikre sig mot å møte andre mennesker, da skal man sette kurset inn i Børgefjellområdet. Man risikerer ikke å bli stående i kø for å komme fram, som man av og

Børkarstind og Bisseggen.

til må i Jotunheimen. I Børgefjell finnes heller ingen røde merker, ingen varding, ingen turisthytter, bruer eller klopper. Fjellet ligger der slik naturen har skapt det etter at det langsomt hevet sig op da istidens veldige trykk forsvant. — Et Eldorado for den som vil rusle rundt for sig selv etter kart og kompas, og som selv vil bære huset med sig på ryggen.

Man må dog ikke tro at man kan sitte hjemme og stikke op rute for en tur i Børgefjell og at man uten videre kan gå ut fra at man kan følge denne til punkt og prikke i terrenget. Der er en faktor som kan gripe forstyrrende inn i en slik plan: Det er elvene!

I løpet av få timer kan småbekkene, som ikke engang er funnet verdig til den tynneste strek på kartet, vokse op til store, kvitskumende elver. Og elvene kan bli veldig Amazonfloder, som gjør enhver tanke på å vade dem til et sinnsvakt ønske hinsides all sund fornuft.

Vil man gjennemføre en på forhånd opstukket rute, må man iallfall vade over elvene så langt opp som mulig. Har man en mulighet for å komme sig over på rett side av elven, og ikke bruker den, så er det all sannsynlighet for at man ikke får en slik chanse

senere, men at man blir nødt til å stikke op en ny rute på den elvebredd hvor man nu engang befinner sig.

Men nettopp dette, at elvene kan komme til å få avgjørende betydning for ruten — gir øket spenning på turen. På den annen side bør man da beregne tiden så rummelig at man har en dag eller to til å gå på om elvene skulle gjøre turen lengre enn beregnet.

— — —
Før jeg går videre vil jeg gjerne gi etpar gode råd til folk som måtte tenke på å bruke sin sommerferie i Børgefjell.

Proviant og utrustning må bestemmes ut fra det forhold at man ikke har høve til å skaffe sig noe når man først er kommet inn i fjellet. Selv fiskestangen skal man ikke stole for meget på. Der er fisk nok, men den kan være temmelig lunefull så det kan gå dagevis uten at man får noe. Til andre tider kan man få langt mere enn man har bruk for.

Av hensyn til myggplagen bør man helst ha posetelt, ellers er det vanskelig å hindre disse blodtörstige djevler i å slippe inn under teltet. Man bør envidere ha med noen meter tarlatan, og et tilstrekkelig antall sikkerhetsnåler, så man kan feste denne godt over teltets åpning. Derved sikrer man nattesøvnen. Har man myggnett med glidelås for åpningen, er det selvsagt enda bedre.

Envidere bør man ta med en logpline på 50—60 meters lengde. Den er uundværlig når man skal vade over disse brede, iskolde elvene. En logpline er sterkt og tynn. Den veier ikke mere enn at det er forsvarlig å ha den ekstravekten i sekken, når man tar hensyn til den trygghetsfølelse det gir å ha den om livet og å vite at kameraten holder i den annen ende av linjen når man er midt op på livet i en iskold elv.

Ullteppet bør man sy sammen som en sovepose, da holder man varmen bedre. Og det kan bli kaldt om nettene i 1000 meters høide når man er omgitt av snøbreer på alle kanter.

Man skal heller ikke stole for blindt på elvenes antall på kartet. Regn, eller sterkt solskin, skaper i en fart nye elver som ikke finnes på noe kart.

«Gutter», sa kaptein på moen, «hvis det viser sig at kartet og terrenget ikke stemmer ovens, så kan dere gå ut fra at det er overveiende sannsynlig at det er terrenget som er riktig».

Det samme gjelder forholdet mellom kartet og terrengets elver i Børgefjell.
— — —

Men tilbake til vår tur. Vi tramer nordover langs Fiplingvatnet til vi når gården av samme navn. Her tar vi en rast, kjøper melk og en kvit geitost. Geitost er noe av det beste man kan ha med på en tur. Det er både god og nærende mat i konsentrert form.

Det var Viktor som kjøpteosten. Vi hadde tenkt oss en ost på et kilo, i likhet med Leksvikostene, men den vi fikk veiet $4\frac{1}{2}$ kilo. Imidlertid hadde Viktor forlangt en ost, og han syntes da formodentlig det var leit å gjøre bemerkninger om vekten. Han tok den selv om den var stor, og selv om den kjentes temmelig tung da den blev puttet i sekken.

Fra Fiplingen tok vi båtskyss nordover vannet og slo leir den første kveld på østsiden av Simskarmyren. Vi fisket litt i elven og fikk såmange småpinne at det blev nok tilkvelds og til frokost neste dag.

Efterat vi var krøpet i teltet, brukte vi en halv time til å anbringe myggnettet foran åpningen. Og så kunde vi ligge i fred og ro innenfor og se myggen stå som en svart sky utenfor myggnettet og stirre lengselsfullt inn på alt det gode blodet som de to inne i teltet representerte.

Da vi startet om morgen, traff vi etpar Oslo-gutter som hadde lagt i telt litt lenger nord. De hadde også tenkt sig inn i Børgefjell, men gav opp etter første natt. Deres telt hadde ikke fast bunn, og de hadde ikke myggnett til å stenge åpningen med. Resultatet var at de hadde ført en kamp for livet hele natten med myggen. Det hadde vært den rene Bartholomeusnatt. Fullstendig oppspist var de blitt, og tok nu flukten mot andre, mindre myggfulle strøk av kloden.

Vi fulgte Simskarelven østover, og vadet en mengde småelver som var blitt store. Meningen var at vi skulle ta østover Simskardalen til en lappkåte som Helgelandsturistforening har satt opp nesten inne ved Simskarvann. Simskaret kom vi dog ikke fram til. Bissegelva var så stor at vi ikke klarte å vade den. Vi måtte derfor allerede nu forandre vår opstukne kurs og ta opp gjennem Bissegdalen, istedetfor Simskaret.

Bissegdalen er en eiendommelig vill og vakker dal. Elven skummer avsted i det trange dalføre, men olover skråningene er der en sjeldent frodig og vakker vegetasjon.

Den minner i så henseende endel om Svartådalen i Trollheimen og Junkerdalsura i Salten.

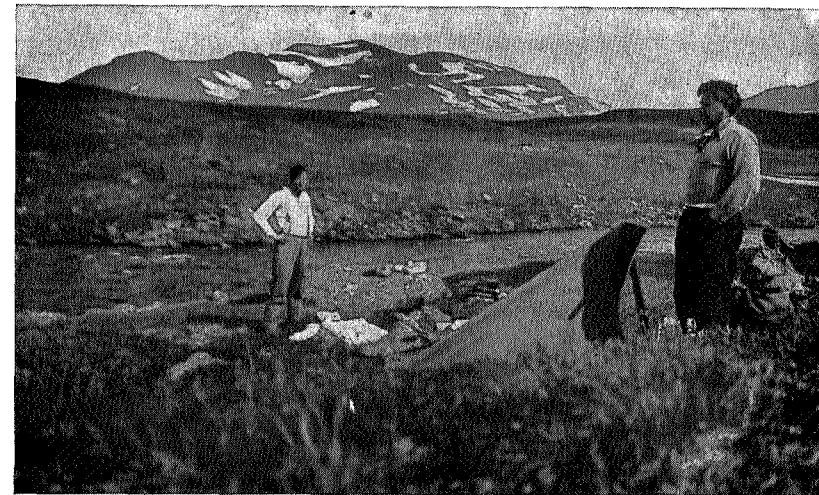
Rett over hodet på oss stiger Bisseggen i været i syd med skarpe eiendommelige konturer. I nord og øst stenger Måskarfjellet for synet.

Vi var opp til vannskillet i 912 meters høyde og har nordre Bissegvannliggende like nedenfor oss. Isen er ikke gått opp enda, tiltross for at det er i slutten av juli. Her er det fritt for mygg og klegg og andre blodtörstige smådjøvler som har plaget oss opp gjennom hele dalen. Det blåser friskt fra is- og snøbreene som glitrer og blåner til alle kanter. Solen stråler fra en himmel like blå som den Gunnar Knudsen så i 1914.

Her er det godt å være. Vi river klærne av og strekker oss på en snøbre i Adams drakt.

For et utsyn. Mot syd, øst og nord fjell i fjell, topp i topp, bre i bre. Viktor, som allerede fra første kveld overtok kjøkkendepartementet, rasker sammen litt lyng og krekling og får opp varme. Vi spiser, dover oss, nyter utsikten og diskuterer hvilken vei vi skal ta. Tilslutt blir vi enig om to ruter, enten over breen på nordenenden av Bissegvannet mot skaret mellom Rørskarsaksla og Krokfjellet, eller sydover på østsiden av nordre Bissegvann forbi søndre Bissegvann, for herfra å gjøre en avstikker til toppen av Kvigtinn, som ruver høg og mektig med sine 1703 meter og store evige snøbreer.

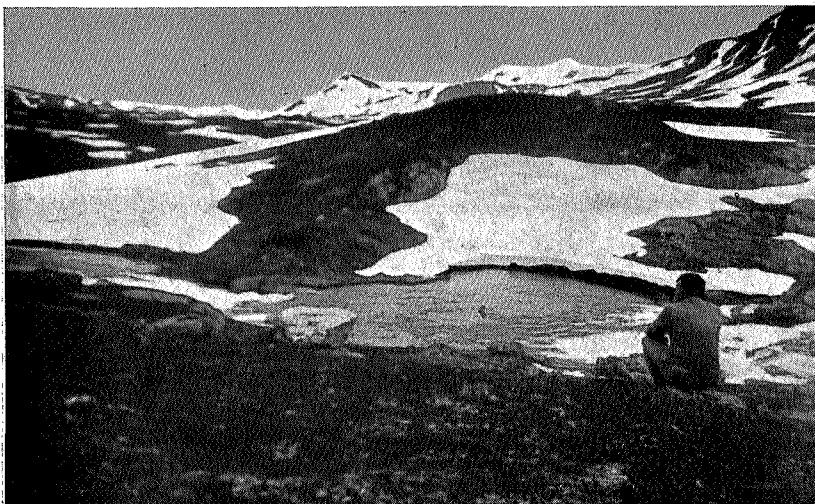
Spørsmålet avgjør vi på den enkleste måte av verden, nemlig ved å kaste mynt og krone om hvilken vei vi skal velge. Resultatet blir at vi går mot søndre Bissegvann og Kvigtinn.

Leir ved Kjukkelelv — i bakgrunnen Kvigtind.

Kan det tenkes noe herligere enn å være helt fri og uavhengig av alt og alle slik at man kan la sin rute bestemme av en ren tilfeldighet eller av et plutselig innfall? Man aner ikke om morgenens, når man starter, hvor man slår leir i løpet av dagen. Vi bare reker rundt. En dag går vi 2–3 mil, en annen dag har vi kanskje bare gått et tilsvarende antall kilometer da vi finner en plass som innbyr til ophold. Vel, sekkene av. Op med teltet. Og så ligger vi der en dag eller to til vi får lyst til å dra videre.

Hvorhen er knusende likegyldig. Vi har dagene for oss. De er våre egne. Vil vi gå, så rykker vi opp våre teltplugger og drar videre. Har vi lyst til å ligge i leir, så ligger vi i leir. Da rusler vi rundt og tar verden med ro, slenger oss ned i den store myke lyngen og lar blikket følge fjellene til de blåner langt, langt borte. Eller vi retter kikkerten mot en ørn som svever i ring høit opp under himmelblånet. I timevis kan vi ligge på en haug og studere en rypemor som rusler rundt med ungene sine nede i en liten dalsenkning, eller vi plukker sammen de avgnagede rester av et reinsdyr som vargen har revet ihjel, og forsøker å få istrand et helt skjelett av beinrestene.

Ved Kjukkelelva.

Dagene går og nye dager kommer. Hver dag er en ny oplevelse helt fra morgenens tennethakkende hopp ut i det krystallklare grønne isvann til den siste kaffeslurk om kvelden av den stadig tynnere og tynnere kaffe.

For flere dager siden har vi innført rasjonering av alle levnets midler. De må og skal strekke til sålenge ferien varer. Et stykke reinskjøtt, kjøpt i en forretning i byen, og seigt som en bilring er det beste vi har til å drøie maten med. Vi koker suppe på det gang på gang. Og det er merkelig hvad det gjør utav sig når vi har noen erter eller litt havregryn og så litt salt oppi. Man får ikke bedre buljong på de fineste restauranter. Vi frisker også på med litt syreblad og andre fjellsalater. Det både metter og styrker. I allfall gir det skjeggvekst; for skjegget som har fått ferie fra barberkniven, vokser og blir lengere for hver dag som går.

At det forhøier vår skjønnhet vil jeg ikke påstå, men herregud, det kan da også være knusende likegyldig når vi rusler rundt på tomannsfot her inne i fjellheimen. Vi trekker østover og sydover. Begge Bisseggvannene og Kvigtinn ligger for lengst bak oss. Kjukkelvann, Giukarevann, Jenkelvann, Blyvann og Ojupvann, ved alle vil man finne rester av våre leirbål. Men så en dag sitter vi på

en haug og ser ned mot civilisasjonens første forpost. Vi ser røyken fra lappkojene på Fagerneset ved nordenden av Store Namsvatn. Om kvelden ligger vi på et nes ved elvemøtet mellom Namsen og Vierma. Ingen av elvene klarer vi å vade over. Gang på gang vasser en av oss ut med logglinen om livet og en stor staur i hånden. Han går ut til strømmen drar av med ham, og kameraten haler ham tilbake igjen. Det ene sted etter det annet prøver vi, men overalt med samme resultat. Så slår vi leir. Lager et durabelt bål og blir enig om at vi om morgen skal gå nordover langs Vierma til vi finner et vadested. Neste dag finner vi et bra vadested lengre oppover Fagerneset.

Hvor Namsen rinner ut i Store Namsvatn ligger Fagerneset. Her har samene, som driver reinsdrift i Børgefjell, sitt sommerlæger. Der er en liten by av lappkojer. Og bjeffende, stirraggete hunder hilser en velkommen. På Fagerneset foregår reinsskille om høsten. Da jages all reinen fra Børgefjell ned her og svensksamene møter fram for å hente de dyrene som i sommerens løp er gått over grensen og har blantet seg med de norske samers reindyr. Den norske og den svenske lappefogd møter fram for å lede utskillingen og se at alt foregår rett og riktig. Ved 5-tiden en morgen våkner vi av bikjeglam og hoiking langt opp i liene. Larmen kommer nærmere og nærmere. Og snart ser vi et gråbrunt skred som velter nedover mot Fagernesset. Det er tusener og etter tusener av reindyr jaget av reinsvoktere og hunder. De drives ut på en lang tange hvor der er oppsatt store innhegninger av bjørkestokker — en kjempemessig rund cirkuspllass, hvor portene står på vid vegg.

Et par ganger traver hele flokken rundt utenfor — så er der en liten kalv som skvetter til side og springer inn gjennem porten. I neste øieblikk suser det gråbrune skred inn porten, snart er alle innenfor og porten stenges.

Reindsdyrene stanser ikke når de er kommet innenfor. De fortsetter i vilt trav rundt, rundt, rundt. Og beständig mot solen.

Så begynner samenes arbeide med å skille dyrene ut fra hverandre. Med lassoen ferdig til kast står de og ser på dyrene som traver forbi. Lassoene hviner gjennem luften, legger sig om oksesenes horn, et rykk og mannen slepes med bortover, men så bærer

Reinsdyrflokk ved Fagerneset.

det overende med reinen. Den er fange og slepes inn i en mindre innhegning, som der er en rekke av for de forskjellige reineiere. Å være tilstede ved en reinskilling er ikke så lite av en oplevelse. Det er et malerisk oprinn, med liv, farve og fart over.

På Fagerneset ser man ennu husrestene efter en gård som lå der en gang i tiden. Som Isak Sellanrå i «Markens Grøde» kom det en bureiser dit. Han hadde ikke ordnet eiendomsforholdene med noenslags myndighet, men han så at her var godt land med veldige beiter og så tok han fatt uten videre.

I mange år satt han der og gården drev han op til en bra gård. Riktignok hadde han trengt sig inn på samenes område, men det gikk da uten altfor mye knirk inntil mannen en dag fant på å stenge av hele nesset hvor reinskillingen foregikk. Samene klaget som rimelig var, og mannen måtte flytte fra gården.

Gårdsdrift og reinsdrift kan vanskelig forenes på samme område uten at der opstår konflikter. Driftsmåter og interesser er jo så forskjellige. Og her måtte den ene bureiser vike for den gamle rett som samene har til disse vidder.

For et par år siden blev det nevnt at turistforeningen burde

bygge hytter og varde op stier i Børgefjellområdet. Nu finnes det bare et par lapphåler som Helgelands Turistforening har satt op. En ligger øverst i Simskardalen og en ved Tiplingen. Jeg vil håpe at Børgefjell aldri vil bli skåret gjennem på kryss og tvers av vardinger og røde merker. La det ligge som det er fra naturrens hånd.

Men tiltross for dette ønske kan jeg dog ikke fri mig for tanken om at det allikevel vilde være riktig å varde op en rute tvers gjennem området. Og å bygge to hytter langs denne rute.

Den første hytte burde da legges på Fagerneset. Derfra vardet man så op en rute nordover langs Vierma til hytte nummer to som antagelig burde ligge på skråningen av Galeskucevarre, eller Gammeltrollfjellet, som det heter på norsk.

Herfra har man en lett opstigning til Kvigtind.

Fra denne rute fortsettes så ruten nordover forbi Tiplingvannene og ned til Kroken, øverste gård i Susendalen. På Kroker tar de mot gjester. Der er rikelig med hus og godt stell og rimelige priser. Jeg var der selv noen dager sist høst da jeg drev rundt i fjellene på nordsiden av Susendalen så jeg snakker av erfaring.

Utenom denne rute tvers gjennem terrenget burde der ikke vardes op, byggés klopper eller overhodet gjøres noe. Det bør være som det er for dem som setter pris på å gå etter kart og kompas uten å ha den rødmalte sti å følge.

En slik rute vilde også få adskillig betydning for turistratrafikk fra Sverige.

Ved Ornes i Røisvik mangler der bare ca. 1 mil for at det norske og svenske veinett bindes sammen. Svenskene kan da, når denne veien forhåpentlig snart blir ferdig, bille helt fram til sydenden av Store Namsvatn. Derfra får man rimelig motorbåtskyss til Fagerneset. Man følger ruten gjennem Børgefjell med stopp i hytta på Fagerneset og Gammelkallfjellet, bestiger Kvigtind og drar videre til Kroken. Fra Kroken kan man så bille ned gjennem Susendalen til Hattfjelldal kirkested. Derfra biler man mot nordøst til

Krullådalen hvor man i nær fremtid komme i forbindelse med det svenske veinett over Krullådalsveien som nu er under arbeide.

Et par hytter på de steder jeg har nevnt vilde også med ett slag åpne Børgefjell for både påske- og pinseskiløpere.

Og et herligere skiterreng enn det vilde bli, det skal man få lete etter både i syd og nord. Fra Trondhjem er det greit å komme til Børgefjell. Man tar toget til Grong. Derfra rutebil forbi Majavatnen og så kan man selv velge hvor man vil skifte bilens hjul med apostlenes hester.

Eller man tar rutebil til Grong Gruber ved Gjersvik. Derfra kan man gå eller få bil, frem til Store Namsvollen, så motorbåt til Fagerneset. Og fjellet ligger der og innbyr alle til å ta strevet, men også til å høste gleden ved dagers eller ukers ubunden frihet i sol og regn, i storm og stille.

Harald Langhelle.

Et streiftag i Lappmarken.

Av Theodor Caspari.

Mens Värmlandsnaturen for en ikke ringe del kan takke *diktningen*, særlig Selma Lagerlöfs, og Dalarne de store historiske begivenheter for sitt ry, er det *fjellnaturen*, vesentlig fjellnaturen, som trekker turister op til Lappmarken.

Den mektige bergverksdrift, som fra begynnelsen av vårt århundrede er vokset frem i denne landsdel, og ganske visst også drar besökende derop, har sitt centrum *utenfor* og *østenfor* det egentlige Lapplandske høifjell. Ikke fra Abiskoalperne, ikke fra Kebnekaise, Sveriges høieste fjell og Sareks øde fjellverden er det jernmalmen kommer, men fra Kirunas og Malmbergets forholdsvis lave høider.

For å slippe for den trettende opreste gjennem Sverige, valgte jeg sjøveien Trondhjem—Narvik. Charmen ved Narviksturen er først og fremst at man får anledning til å følge Vestfjorden, denne den mektigste av alle Norges fjorder, fra det åpne havgap og helt inn i dens inderste krok. Der reiser omrent midt i fjorden *Landegode*, det trauste vartegn for Nordlands vesle hovedstad, Bodø, sin høie blå kegle. Der lyser lengre inn i fjorden Lødingens husrekker over på den annen side av fjorden — spredt utover de friske grønne småhøider. Ikke mindre enn fire små lokalbåter ligger inne på havnen, klar til avgang. På slaget tolv uler det fra dem alle, og avsted bærer det til Malangen, Tromsø og Narvik.

Og nu tar fjellene til å høine sig. Det glitrer i svaberg, det skinner fra bræ, og langt i syd reiser Hammerøskafset og den navngjetne Stedtind sine sellsomme fjellformasjoner. Men intet av disse vakre partier kommer dog op mot fjellbyen Narviks omgivelser, når damperen endelig når inn på den svære cirkelrunde havnebukta, og malmbyen avslører sig for øinene, gjemt i tette